

Gerard Kramer

Brood of broden breken

WoordStudie

-

1. Inleiding

Als wij een Bijbeltekst tegenkomen waar van het *breken van brood of broden* sprake is, bestaat de kans dat we – misschien onbewust – direct denken aan datgene wat veel christenen gewend zijn iedere eerste dag van de week mee te maken, namelijk *de broodbreking*. Daaronder verstaan we de bijzondere maaltijd die de Heer Zelf heeft ingesteld en die genuttigd wordt aan Zijn tafel, de tafel van de Heer.

Het zal u misschien verbazen, maar de meeste keren dat er in het Nieuwe Testament geschreven wordt over het breken van brood of broden, is er geen sprake van de maaltijd van de Heer maar van een gewone maaltijd. Wij zijn gewend om het brood dat we bij het ontbijt of de lunch eten, in gesneden vorm te kopen of zelf te snijden. Er hoeft in ieder geval niets gebroken te worden. In de oudheid werd brood – net als nu – aan één stuk gebakken en ook zo verkocht én geserveerd, waarbij men (of: de gastheer) het vervolgens zelf in brokken brak en at.

2. Gewone maaltijden

We zullen nu de plaatsen langsgaan waar in het kader van gewone maaltijden – soms volgend op een wonder – broden (of een brood) gebroken werden. ‘Breken’ is Gr. *klaoo*, in Marcus 6:41 en Lucas 9:16 het iets sterkere *kataklaoo*. ‘De breking’

of 'het breken' is Gr. *klasis*, en 'brokken' (lett.: 'breeksels') zijn Gr. *klasmata*. 'Brood' is Gr. *artos*, meervoud *artoi*.

- Matteüs 14:19,20 (zie ook Marc. 6:41,43; Luc. 9:16) Hij brak de broden en gaf ze aan de discipelen (...). En zij namen het overschot van de brokken op, twaalf korven vol (vgl. Joh. 6:12-13).
- Matteüs 15:36,37 (zie ook Marc. 8:6,8,19) Hij nam de zeven broden en de vissen, dankte, brak ze en gaf ze aan Zijn discipelen (...). En zij namen het overschot van de brokken op, zeven manden vol.
- Lucas 24:30 En het gebeurde, toen Hij met hen (= de Emmaüsgangers) aanlag, dat Hij het brood nam en zegende en nadat Hij het gebroken had, gaf Hij het hun (...) 35 En zij verhaalden wat er onderweg [gebeurd] was en hoe Hij hun bekend was geworden in het breken van het brood.

Opmerking: hoewel sommige uitleggers hier denken aan de maaltijd van de Heer, lijkt dit mij een gewone maaltijd te zijn geweest, waarbij de 'herkenning' kwam in het breken van het brood: ofwel doordat de Heer deed wat normaal de gastheer deed, of doordat de handen van de Heer – en dus ook het teken van de nagels – zichtbaar werden toe Hij het brood brak.

- Handelingen 20:11 En hij (Paulus) ging naar boven, brak het brood en at.

Opmerking: dit was niet iets dat Paulus samen met de plaatselijke gelovigen in Troas en zijn meereizende broeders deed. Het was dus niet de gezamenlijke broodbreking waarvoor men bijeen was, maar het nuttigen als voedsel, voor eigen gebruik dus, van het brood dat eerst gezamenlijk gegeten was bij de broodbreking (vs. 7; vandaar 'het brood' in vs. 11).

- Handelingen 27:35 Toen hij (Paulus) nu dit gezegd had en brood had genomen, dankte hij God in bijzijn van allen; en hij brak het en begon te eten.

Opmerking: het begin van dit vers slaat terug op Paulus' aansporing om voedsel te nemen (vs. 34). Het gaat hier dus om een gewone maaltijd, om het nuttigen van voedsel, eerst door hemzelf en vervolgens door zijn medeopvarenden op het schip (zie vs. 36).

3. De maaltijd van de Heer

- Matteüs 26:26 (zie ook Marc. 14:22) Terwijl zij nu aten, nam Jezus brood (of: een brood) en nadat Hij had gezegend, brak Hij het en gaf het aan de discipelen en zei: Neemt, eet, dit is Mijn lichaam.

Opmerking: het is duidelijk dat hier de gewone Pesachmaaltijd ineens van karakter veranderde doordat de Heer het brood dat Hij op dat moment brak en aan de discipelen gaf, gebruikte en verklaarde als een verwijzing naar Zijn eigen lichaam. In Lucas 22:19 zien we dat Hij erbij zei: 'Doet dit tot Mijn gedachtenis'. Zo geeft Hij aan hoe Hij herdacht wil worden als Hij Zijn lichaam, Zijn leven, voor hen heeft gegeven. Paulus legt later uit dat deze herinneringsmaaltijd tevens een verkondiging, de proclamatie is van de dood van de Heer, totdat Hij komt (1 Kor. 11:24); alsook de maaltijd waarbij de verbondenheid van de gelovigen op een bijzondere manier wordt uitgedrukt (1 Kor. 10:16).

- Handelingen 2:42 Zij nu bleven volharden in de leer van de apostelen en in de gemeenschap, in de breking van het brood en in de gebeden.

Opmerking: hier wordt zichtbaar dat de pasbekeerde gelovigen in Jeruzalem bewust bleven gehoorzamen aan wat de Heer de discipelen had gevraagd en wat de discipelen daarna hadden doorgegeven. Uiteraard betrof dit niet het doorgaan met het nuttigen van de gewone dagelijkse broodmaaltijden, want daarvoor was geen volharding nodig. Nee, het gaat hier om 'de breking van het brood', dus om de herinnerings- en verkondigingsmaaltijd van de Heer.

- Handelingen 2:46 En met volharding waren zij dagelijks eendrachtig in de tempel en braken brood aan huis.

Opmerking: deze volharding (zie vs. 42) betrof de broodbreking, aanvankelijk dus in de huizen, die hier onderscheiden wordt van het erop volgende 'en namen samen voedsel met vreugdegejuich en eenvoud van hart'.

- Handelingen 20:7 Toen wij nu op de eerste [dag] van de week vergaderd waren om brood te breken (...).

Opmerking: dat laatste was het doel van deze samenkomst, die kennelijk vanaf die tijd gehouden werd op de eerste dag van de week, de dag van Christus' opstanding.

OudeSporen 2020

